

Avskrift av Fören. f. Smål.
Minnen: saml. 3. d. ark. no. 1.

ACC. N:R

M. 9069:1-6.

Landskap: *Småland* Upptecknat av *H. C. Andersén*

Härad: *Allbo* Adress: _____

Socken: _____ Berättat av: _____

Uppteckningsår: *1862* Född år _____ i _____

Bonden och Fän.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Avskrift ur "Fören.f.Smål.
Minnen":s saml. 3:dje avd.

ACC. NR. 9069/1

No.1.

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Andersén, C.H.*

Härad: *Allbo* Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: *1862.* Född år i

Uppteckningen rör Stycken ur en Sagokrets.

(Föredrag den 8 Mars 1862.)

Anm. Berättelserna äro upptecknade på skilda tider och förskrifva sig alla från upptecknarens födelsestrakt i Allbo h:d. - Tryckta i Lunds Studentkalender 1 årg. 1863-64.

I.

Bonden var ute i sin hage och rishentade. Då kom Fan till honom och frågade, om han tordes sätta upp (hålla vad) med honom, hvilkendera af dem fortast kunde nämna namnen på tre trädslag. Den, som vann, skulle bli husbonde öfver den andre. "Det kan väl vara billigt", sa bonden och han satte upp. Fan sade då så grofmält: "Ek, Bok, Björke". - "Ale, Pile, Vide", sa Bonden så snabbt och fint. ("En, Fer, Al", säges Bonden enligt en annan version hafva svarat.) Bonden vann, och Fan måste lösa sig från vadet med en stor summa penningar.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bonden och Fan
slå vad.

M. 9069:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

II.

Fan och Bonden hade gjort upp kontrakt med hvarandra, att Fan skall Bonden gaf sig i Fans tjenst, sedan denne uppfyllt tre önskingar uppfylla tre åt Bonden. Denne önskade sig då först allt bränvin, som fanns önskingar åt i verlden. Detta lofvade Fan att kan skulle få. Sedan önskade sig bonden. Bonden all tobak, som fanns till i verlden. Fan lofvade honom äfven detta. Till slut önskade sig Bonden än en kanna bränvin. Detta kunde Fan icke skaffa, och så gick Bonden fri den gången.

III.

Bonden hade lofvat Fan, att denne skulle få honom, ifall Fan kunde fylla Bondens begge tröjfickor med silfver- Fan skall fyl-
pengar. Kunde han icke fylla dem, skulle Bonden gå fri och behålla bondens
la alla pengarne. Detta menade Fan skulle skaffa honom en fet stek, fickor med
Men bonden fann på råd: Det var på vårtalet, så att hans hölada pengar.
var nära tom. På utsatt dag drog Bonden på sig sina långtröja -
dess begge fickor samt bottenfodret hade han förut sprätt upp -
reste en stege mot ladväggen, gick upp på taket och satte sig
grensle öfver ryggåsen. Nära vid dess sidor plockade han undan
halmen, så att der blef ett hål på hvardera sidan om ryggåsen,
och i dessa hål inpassade han de bottenlösa tröjfickorna. Knappt
var detta gjort, förrän det hördes ett susande i luften, och så
kom Fan: "Är du färdig nu?" sa Fan. - "Ja vasserra!" sa Bonden

M. 9069:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och satt så styf och raker på ryggåsen. Fan hade tänkt, att det lätt skulle gå för sig att fylla ett par tröjfickor och medförde derföre endast ett par säckar med silfverpengar. Dessa tömde han också, en i hvardera fickan, men det var som en droppe i hafvet. Fan bad då Bonden vänta litet och skyndade sig bort efter mera pengar. Efter en stund kom han åter och hade denna gången väl en half tjog penningsäckar med sig. Han tömde äfven dessa, men då det inte heller ville förslå, blef han arg, tog säkert löfte af Bonden, att denne skulle sitta qvar på takåsen till hans återkomst - och det lofvade Bonden gerna - samt flög derefter det fortaste han kunde hem till sitt. Der förblef han temligen länge, ty han tog fram och öste i säckar alla silfverpengar han egde. Sedan detta var väl gjordt, reste han åstad med mycket buller och väsen och kom snart till Bonden, hvilken satt som förut. Detta tröstade Fan något, men trött var han och svett af det tunga arbetet. Likväl begynte han straxt draga fram säck efter säck af sista foran och skaka ur dem i Bondens fickor ända tills sista säcken var tömd. - Då hade Fan icke flera silfverpengar, så Bonden gick fri den gången.

Somliga säga, att Fan fick göra konkurs efter den betan, men snart derefter slog han sig på att bränna bränvin, så att han ett par år derefter var ändå mycket rikare än före vad det med Bonden.

Skriv endast på denna sida!

M. 9069:4.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

IV.

Fan och Bonden hade en fälla tillhopa. Bonden hade hug-
git ner skogen, och Fan hade bränt fällan. Första året sattes
potater, som vanligt är. Då sade Fan: "Nu vill jag ha hvad som
blir ofvan jorden, så kan du taga det som blir under." - Ja,
det var Bonden nöjd med. När hösten kom, tog Fan potatiskålen,
och Bonden fick alla potaterna. Detta tyckte Fan inte om, men han
kunde inte bryta sitt ord. Följande året sådde de råg på fällan.
Då tänkte Fan, han skulle taga sin skada igen, och sade till
Bonden: "I år kan du ta det som blir ofvan jord, så skall jag ta
hvad som blir under." - "Som du vill", sa Bonden. När skörde-
tiden kom, fick Bonden säden och halmen och Fan fick bara råg-
stubben och rötterna. Detta tyckte Fan ändå sämre om, men det stod
ej att ändra. Fram på hösten skulle de ha svin på fällan. Fan
kastade in en hel mängd stora, präktiga svin öfver gärdesgården,
medan Bonden ej hann få in mer än en enda liten gris, hvilken var
sjuk och krasslig samt därför gick med rak svans. Fan kom nu ihåg,
att han glömt sätta märke på sina svin och frågade Bonden, hur
han kände sina åtskils från Fans svin. "Jo, jag slog en fnurr i
svansen på mina", svarade Bonden. Då de nu sågo efter, hade alla
de stora svinen ^{(fnurr} på svansen, och Fan fick blott behålla den lil-
la sjuka grisen, som Bonden inkastat.

M. 9069:5

V.

Fan kom in till Bonden i hans stuga en gång på sommar-
talet. "God dag", sa Fan. "God dag igen", sa Bonden. "Har du nå-
got arbete, som du kunde låta mig uträtta?" frågade Fan. "Ja",
sa Bonden, "det kommer an på hvad du vill ha i dagspenning. Om
du är för dyr, så vill jag inte ha dig." Fan sade då, att han
hvarken ville ha pengar eller mat af Bonden, men om han kunde ut-
rätta tre ting, som Bonden förelade, skulle han vara herre öfver
Bonden. "Jaså, du är utaf det slaget", sa Bonden. Så pekade han
genom fönsterrutan på en stor äng, som hörde till hemmanet, och
bad Fan gå ut och slå den på tio minuter. Fan gick straxt ut,
fick sig en lie och slädde så det både rök och gnistrade, och
aldrig växte der gräs mer på den ängen. Förr än de tio minuterna
voro till ända kom Fan åter, sade att arbetet var gjordt och be-
gärde så ytterligare en syssla. Bonden hade då nyligen ätit är-
ter eller kål eller någon annan stark mat och rapade ofvanpå
måltiden, just som Fan tog i dörrklinkan. "Tag den pusten", sa
Bonden. Fan fick sig en säck att henta den i och begaf sig åstad.
Nu var fan borta i lång tid, men återkom slutligen sedan han
hittat hälften på ett löf i Amerika. Detta beting ville Bonden
icke erkänna utan sade, att det var dåligt uträttadt, men Fan
bad honom bara nämna det tredje göromålet, så skulle han göra det
så mycket bättre. Bonden stod just och rakade sig, skar ett krökt

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fan skall ut-
rätta tre
ting åt bon-
den.

M. 9069:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skäggstrå från sin haka, lemnade det åt Fan och bad honom räta det. Fan satte sig på en stol i stugan och strök och gned håret på alla upptänkliga vis, men krokigt var det och krokigt blef det. Då tänkte Fan att det kanske kunde hjälpa att värma det och närmade det till eldstaden, men då smodde håret sig tillsammans, så att det blef alldeles omöjligt att få det rakt igen. Då blef Bonden honom qvitt och Fan hade den gången gjort sig besvär för intet.

Skriv endast på denna sida!